

STICHTING
DOEN

VRIENDEN
LOTERIJ

NATIONALE
POSTCODE
LOTERIJ

RUIM BAAN VOOR TRANSITIES

STRATEGISCH KOMPAS STICHTING DOEN

2023-2027

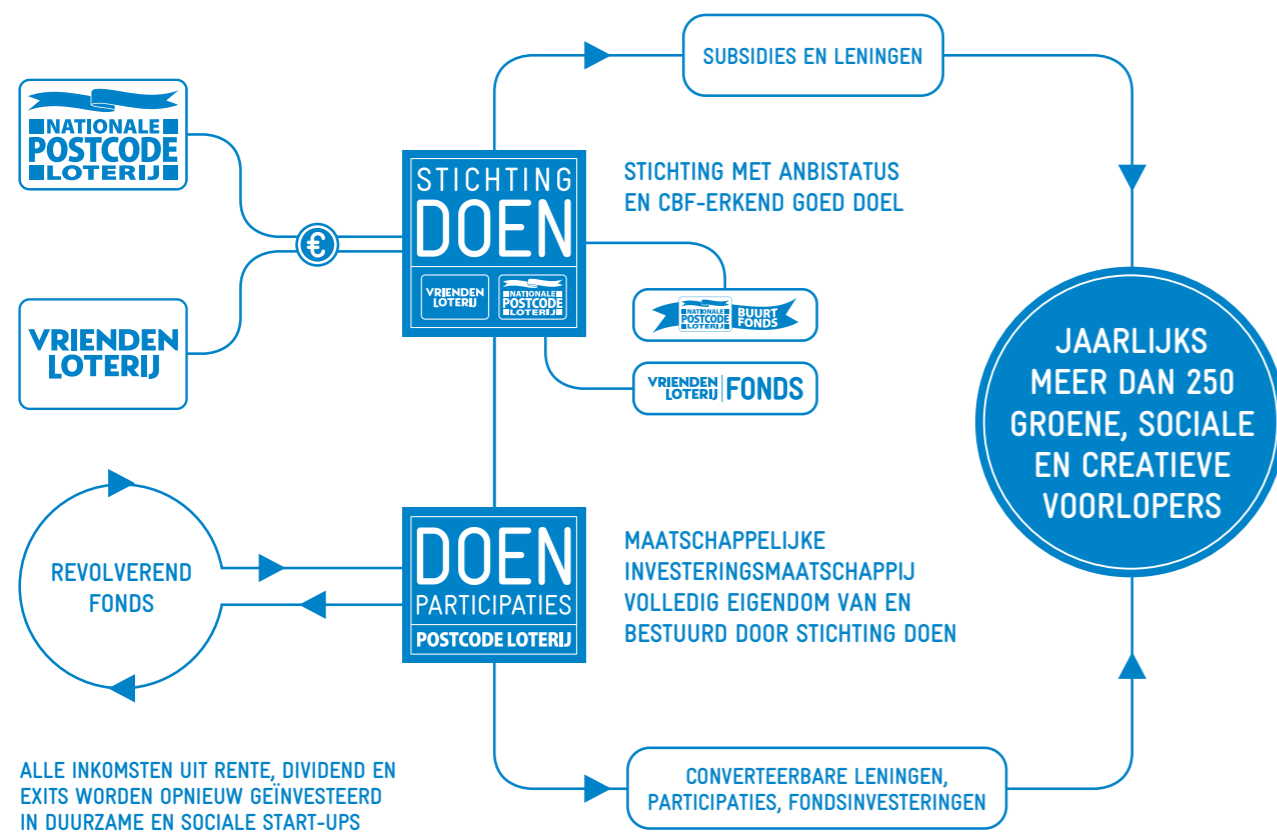

INHOUD

EEN NIEUW KOMPAS	5
VERSNELLEN VAN VIER GROTE TRANSITIES	6
DRIE OVERKOEPELENDE THEMA'S	8
AANJAGER VAN VOORLOPERS	10
HOE WE HET DOEN	15
FINANCIËN	19

◀ Het initiatief **Outsiderwear** koppelt talentvolle 'outsiderkunstenaars', met bijvoorbeeld een verstandelijke handicap, psychische aandoening of daklozenachtergrond, aan opkomende en succesvolle Nederlandse ontwerpers.

Stichting DOEN is ruim 30 jaar geleden opgericht door de Nationale Postcode Loterij om een groene, sociale en creatieve wereld dichterbij te brengen, door vernieuwende initiatieven te ondersteunen met subsidies, leningen en investeringskapitaal. Jaarlijks krijgt DOEN dankzij de loterijdeelnemers een bijdrage vanuit de Postcode Loterij en de VriendenLoterij waarmee zij meer dan 250 voorlopers ondersteunt. Naast financiële steun verbindt zij de voorlopers aan elkaar en biedt hun een platform.

EEN NIEUW KOMPAS

Dankzij de trouwe deelnemers van de Postcode Loterij en VriendenLoterij kan Stichting DOEN al 30 jaar inspirerende groene, sociale en creatieve voorlopers ondersteunen. Ondernemende mensen die risico's durven nemen om hun baanbrekende ideeën tot leven te brengen. Van kunstenaars tot impact-gedreven ondernemers tot groepen bewoners die hun omgeving socialer en duurzamer maken.

Hoe kleinschalig en lokaal de initiatieven ook zijn, dit zijn de cruciale voorbeelden die onze samenleving nodig heeft om te zien dat een betere toekomst mogelijk is.

En dat is in de wereld van vandaag harder nodig dan ooit. Ondersteund door Stichting DOEN bouwen de voorlopers aan een samenleving die zich beweegt van een lineaire, uitputtende economie naar een circulaire economie. Een samenleving waarin het gemeenschappelijke voorop staat, waar iedereen meetelt en waar ruimte is voor nieuw ideeën, perspectieven en verbeelding.

Vanaf 2023 werkt DOEN met een nieuwe meerjarenstrategie. De wereld verandert snel en DOEN wil blijven inspringen op actuele ontwikkelingen. DOEN kiest daarom

voor een strategisch kompas dat de koers uitzet voor de komende vijf jaar. Hierdoor blijft het mogelijk om onze koers te wijzigen als de snel veranderende wereld daar aanleiding toe geeft.

▼ **Fairphone** verduurzaamt de productieketen van mobiele telefoons door onder eerlijke omstandigheden te werken met duurzame mineralen. Door de modulaire opbouw zijn de telefoons gemakkelijk te repareren en gaan ze langer mee.

VERSNELLEN VAN VIER GROTE TRANSITIES

DOEN zet in op het versnellen van vier grote systeemtransities. Deze transitie zijn leidend in de keuzes die DOEN maakt.

1. DE TRANSITIE VAN EEN LINEAIRE NAAR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE

Ons huidige economische systeem, een lineaire economie, is gebaseerd op het gebruiken van grondstoffen voor producten die naderhand worden weggegooid. Het is nodig dat we van een lineaire naar een circulaire economie bewegen, waarbij producten zodanig worden ontworpen dat grondstoffen opnieuw worden gebruikt. Wereldwijd groeit het besef dat alleen inzetten op verminderen en hergebruik van grondstoffen niet meer voldoende is, we moeten ook werk maken van herstel.

2. DE TRANSITIE VAN GROEIENDE ONGELIJKHEID NAAR EEN WERELD WAAR IEDEREEN MEEDOET EN MEETELT

DOEN streeft naar een sociale en inclusieve wereld, waarin iedereen zich thuis voelt en waarin diversiteit als een verrijking wordt gezien. Een samenleving waarin solidariteit vanzelfsprekend is, die mensen verbindt en alle burgers écht gelijke kansen biedt, inclusief toegang tot duurzaam leven en waardevol werk.

3. EEN SAMENLEVING DIE HET GEMEENSCHAPPELIJKE VOOROPSTELT

DOEN ziet dat burgercollectieven in staat zijn om het gemeenschappelijke voorop te stellen. Zij vinden op lokaal niveau praktische oplossingen voor de grote maatschappelijke uitdagingen bijvoorbeeld door energiecoöperaties op te richten, bewonersbedrijven of door met alternatieve eigendomsmodellen te werken. Dichtbij huis of in de buurt, maar met een impact die veel verder reikt.

4. EEN SAMENLEVING WAAR RUIMTE IS VOOR RADICALE VERBEELDING

Kunstenaars, innovatieve ondernemers en ondernemende burgers helpen ons om onze blik te verruimen en te veranderen. Zij stellen ongemakkelijke vragen, prikkelen, laten alternatieven en nieuwe toekomstperspectieven zien. Hun rijkdom aan gedachten, geluiden en beelden vervangen het dominante maatschappelijke verhaal van individueel gewin en de planeet-als-gebruiksartikel.

STIP OP DE HORIZON

DOEN streeft naar een wereld gebaseerd op een circulaire economie, waar iedereen meetelt, gemeenschappelijkheid voorop staat, en waar ruimte is voor radicale verbeelding.

Oprichter Casparis Beyer in de BikeFlipwerkplaats. **BikeFlip** biedt een abonnement op een opgeknapte tweedehands kinderfiets, inclusief omruil- en reparatieservice aan huis.

DRIE OVERKOEPELENDE THEMA'S

Steeds meer initiatieven zijn zowel bezig met duurzaamheid als met het bevorderen van een sociale samenleving waar mensen naar elkaar omkijken. Kunstenaars werken allang niet meer ergens op een zolderkamer, maar richten zich op de zoektocht naar antwoorden op de grote maatschappelijke uitdagingen. En precies die combinatie van 'groen, sociaal en creatief' biedt volgens DOEN kansen voor innovatie.

De komende vijf jaar richt DOEN zich op het ondersteunen van voorlopers binnen drie overkoepelende en met elkaar verbonden thema's.

1. REGENERATIEVE ECONOMIE

2. SOLIDAIRE SAMENLEVING

3. VERANDERKRACHT VAN VERBEELDING

1. REGENERATIEVE ECONOMIE

DOEN legt de komende 5-10 jaar in haar keuzes voor financieringen de nadruk op 'beter doen'. DOEN zoekt naar voorlopers die zich richten op een regeneratieve economie: een economie gericht op het herstellen van natuurlijke systemen en het creëren van een duurzame toekomst. Dit omvat het gebruik van natuurlijke materialen, hernieuwbare energiebronnen, regeneratieve landbouw en landschapsbeheer gericht op herstel, en het herstellen van de leefomgeving (water, lucht, bodem). Ofwel, een economie die een positieve impact heeft op mens en natuur.

DOEN ondersteunt:

- Ondernemers die met nieuwe businessmodellen werken aan landschapsherstel of regeneratieve landbouw.
- Initiatieven gericht op een vermindering van het grondstoffengebruik of vervanging van grondstoffen door andere, natuurlijke materialen.
- Burgercollectieven die een regeneratieve economie in de praktijk brengen.

2. SOLIDAIRE SAMENLEVING

DOEN streeft naar een samenleving waar iedereen mee kan doen en ertoe doet. Waar mensen naar elkaar omkijken.

DOEN ondersteunt:

- Bewonersinitiatieven: Zowel kleinschalige buurtprojecten die vooral impact hebben op de direct betrokkenen en de buurt, als de meer innovatieve, grotere en langlopende bewonersinitiatieven die bestaande systemen kunnen uitdagen en veranderen.
- Sociale ondernemingen (die door middel van arbeid een plek geven aan mensen in de samenleving) en initiatieven die deze sociale ondernemingen verder helpen. De komende jaren wil DOEN zich inzetten om sociaal ondernemen het nieuwe normaal te maken.

Ook zal DOEN de komende periode verkennen of, en zo ja, welke rol zij kan spelen in het ondersteunen van voorlopers die bestaanszekerheid en veerkracht van mensen vergroten.

3. VERANDERKRACHT VAN VERBEELDING

Dat we onze samenleving op een andere manier vorm moeten geven is voor steeds meer mensen duidelijk. Maar hoe dit er precies uit zou kunnen zien is lastiger voor te stellen. Wij willen een wereld verbeelden niet zoals zij is, maar zoals zij zou kunnen zijn.

DOEN ondersteunt:

- Kunst- en cultuurprojecten die radicale verbeelding inzetten om te laten zien dat een andere wereld mogelijk is en die werken aan het creëren van en het ruimte geven aan een veelheid aan perspectieven.
- Kunstenaars die mensen en gemeenschappen betrekken bij hun artistieke proces (zogenaamde social practice) en daarmee gezamenlijk tot alternatieve perspectieven komen.
- Initiatieven binnen de kunst- en cultuursector die zoeken naar horizontale, gelijkwaardige en meer inclusieve samenwerkingsvormen.

AANJAGER VAN VOORLOPERS

DOEN steunt voorlopers in de risicovolle eerste fase met subsidies, leningen en investerings-kapitaal. Naast het geven van financiële steun verbindt DOEN hen ook aan elkaar en aan relevante experts. DOEN biedt hun een platform zodat zij ook weer anderen kunnen inspireren.

De rol van DOEN blijft de komende jaren onveranderd: het ondersteunen van voorlopers die in staat zijn om bestaande systemen te veranderen. Ook steunt DOEN zogenaamde sectorversterkende organisaties: initiatieven die verschillende groepen van voorlopers verder helpen, zoals een brancheorganisatie voor sociale en duurzame ondernemers.

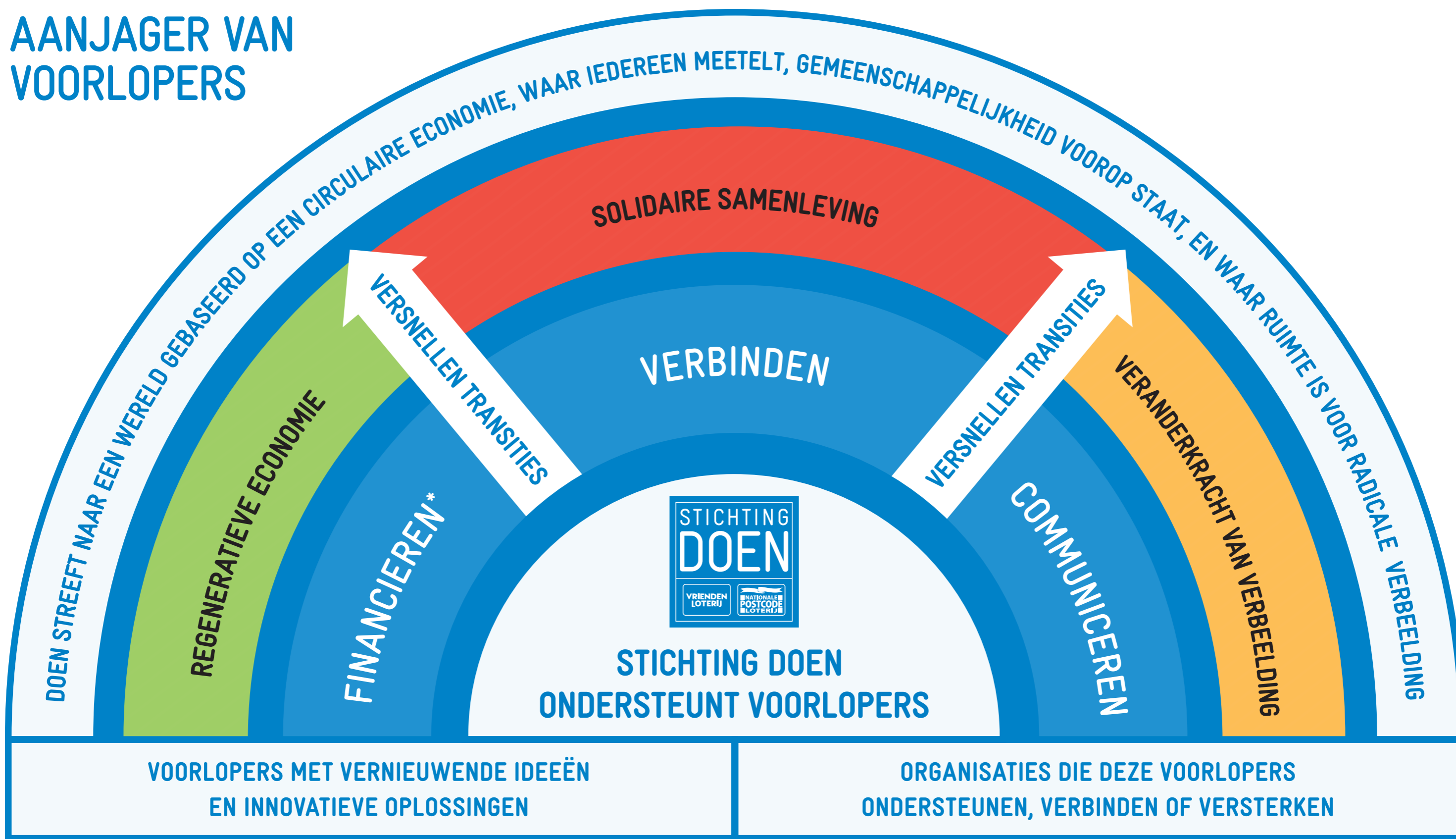
DOEN PARTICIPATIES ALS 'VROEGE FASE FINANCIER'

DOEN blijft zich ook met haar eigen investeringsmaatschappij DOEN Participaties richten op financiering in de allereerste fase van ondernemingen. DOEN Participaties blijft betrokken zolang de partners durfkapitaal nodig hebben en zolang zij een toegevoegde waarde heeft. Zij zoekt actief naar co-investeers. Net zoals in de afgelopen vier jaar, wil DOEN dit investeringsfonds revolverend blijven organiseren. Dat wil zeggen dat alle inkomsten uit verkoop, rente en dividend opnieuw worden geïnvesteerd. Zo zijn de vaste kosten altijd gedekt en is er voldoende ruimte voor nieuwe investeringen.

Het Postcode Loterij Buurtfonds is er voor alle bewonersinitiatieven in Nederland, van klein tot groot. Van eenvoudige verbeteringen tot vernieuwende initiatieven die grote impact maken. Jaarlijks ondersteunt het Postcode Loterij Buurtfonds zo'n 650 bewonersinitiatieven door het hele land. Zo hopen we heel Nederland te inspireren om ook in actie te komen.

AANJAGER VAN VOORLOPERS

*OPEN LOKET ÉN SCOUTEN

▲ In deze werkplaats voor keramisch design van **Cor Unum** in Den Bosch werken mensen die moeilijk aansluiting vinden bij de arbeidsmarkt, dagbesteders, herintreders, reïntegranten, studenten, ontwerpers en professionals samen.

HOE WE HET DOEN

OPEN LOKET ÉN SCOUTEN

Veel voorlopers weten DOEN goed te vinden. Bijvoorbeeld omdat ze DOEN'ers tegenkomen op evenementen, via DOEN's social media of andere communicatie, of omdat ze door anderen worden doorverwezen. Via haar netwerken bereikt DOEN voorlopers tot in de haarvaten van de samenleving. De komende jaren zal DOEN deze netwerken nog meer uitbreiden, om zo ook zelf voorlopers te kunnen scouten. Zo wil DOEN nog meer invloed uitoefenen op het versnellen van de transitie.

NADRUK OP VERBINDEN EN ZICHTBAAR MAKEN

De komende jaren zal DOEN haar rol als verbinder uitbouwen en meer strategisch samenwerken: DOEN zal vaker investeren in de 'ecosystemen' van voorlopers: de platforms, werkplaatsen, sectorversterkende organisaties, broedplaatsen en netwerken die de individuele voorlopers verder kunnen brengen. DOEN brengt actief partners, financiers en experts uit haar eigen netwerk bij elkaar of maakt grotere gezamenlijke programma's mogelijk.

Via de communicatiekanalen van de Postcode Loterij en de VriendenLoterij kan DOEN het grote publiek laten kennismaken met de verhalen, prikkelende plannen en innovatieve producten van haar partners. Daarnaast zal DOEN haar partners de komende jaren nog gericht zichtbaar maken bij besluitvormers, financiers of het bedrijfsleven.

DOEN IS UNIEK

- DOEN is het fonds van de Postcode Loterij en de VriendenLoterij. DOEN stelt kleinschalige initiatieven in staat te groeien en door te stromen naar de Postcode Loterij of de VriendenLoterij, waar ze als partner institutioneel, langdurig en vanuit vertrouwen worden ondersteund (kraamkamerrol).
- DOEN biedt de flexibiliteit en het maatwerk die bij experimenterende voorlopers passen: korte of langere financiering, subsidie, lening of participatie, meer of minder kennisdeling, verbinding met de ene stakeholder of het andere netwerk. Hierdoor kan DOEN meegroeien met de voorlopers.
- DOEN financiert plannen en concrete initiatieven in de allereerste fase; een fase waarin weinig andere financiers geïnteresseerd zijn. Zij vinden de plannen van voorlopers vaak te kleinschalig, te wild, te ambitieus, kortom: een te groot risico. DOEN niet. De medewerkers van DOEN hebben een neus voor voorlopers met transitie- en groeipotentie.
- DOEN zet zich ervoor in om financiers te vinden die na DOEN het stokje over kunnen nemen, waardoor een partner kan groeien en zo nog meer impact kan maken.
- DOEN benadert grote maatschappelijke problemen positief en oplossingsgericht. DOEN financiert bij voorkeur mooie alternatieven voor vervuilende producten of oplossingen die zorgen voor meer (kansen)gelijkheid.
- DOEN is betrokken, gedreven en positief-kritisch: de steun van DOEN moet bijdragen aan grotere veranderingen.
- DOEN kan dankzij de communicatiekracht van de Postcode Loterij en de VriendenLoterij een miljoenenpubliek bereiken.

ORGANISATIE

DOEN is een adaptieve organisatie: een organisatie die kan inspelen op voortdurend veranderende omstandigheden. DOEN zet geleerde lessen in om vooruit te kunnen kijken en te anticiperen op trends en veranderingen. Hiermee houdt DOEN haar strategie 'levend'.

Om echte voorlopers te kunnen identificeren is diepgaande kennis over ontwikkelingen in de samenleving noodzakelijk. Hoe ziet de gewenste transitie eruit, op welke onderdelen gaat het goed, waar niet? DOEN blijft de komende jaren investeren in kennis van transities en de fase waarin zij zich bevinden. Hiervoor werkt DOEN actief en structureel samen met andere 'transitie-experts'. DOEN wil leren van andere impactinvesteerders en fondsen die zich sterk maken voor systeemverandering. Tegelijkertijd wil DOEN hen inspireren met haar eigen unieke aanpak.

De medewerkers van DOEN zijn de kurk waarop de organisatie drijft. De komende jaren worden zij nog beter ondersteund in hun professionele ontwikkeling. Om de band tussen de medewerkers goed en sterk te houden, organiseert DOEN regelmatig teamdagen, DOEN-projectdagen, wordt er gewerkt in gemengde projectgroepen en haalt DOEN de buitenwereld continu naar binnen.

Tot slot brengt DOEN de waarden die zij nastreeft ook in praktijk: ze is continu bezig haar voetdruk te verkleinen en de organisatie nog diverser en inclusiever te maken. DOEN werkt vanuit een duurzaam pand en neemt haar ketenverantwoordelijkheid uiterst serieus: ook bij partners zal DOEN onderwerpen als inclusiviteit en duurzaamheid stevig op de agenda zetten.

▶ **Makers Unite** ontwerpt en produceert samen met creatieve nieuwkomers kleding en merchandise voor merken als Ben & Jerry's en Arriva, op basis van lokale duurzame grondstoffen.

▶ **SUNT** redt bananen van de prullenbak en maakt er in hun eigen fabriek bananenpuree van. Hier maken ze heerlijke en gezonde producten mee, zoals bananenbrood en donuts.

▲ *Danstheatervoorstelling **REVOLT** van Cecilia Moisiso is een oproep aan jonge mensen om hun stem te laten horen, hun authentieke zelf te blijven en een verschil te maken.*

◀ *In **Het Shell Museum** presenteert theatermaker Anoeke Nuyens een toekomstscenario waarin we afscheid nemen van de fossiele wereld. Ze maakt een groot, beladen onderwerp toegankelijk voor een breed publiek.*

FINANCIËN

Stichting DOEN kan haar belangrijke bijdrage aan de transitie leveren dankzij de deelnemers van de Postcode Loterij en de VriendenLoterij. Vanuit de Postcode Loterij ontvangt DOEN jaarlijks een bijdrage van € 22,5 miljoen, waarvan € 4,5 miljoen voor het Postcode Loterij Buurtfonds is bestemd. Vanuit de VriendenLoterij gaat een bijdrage van € 7 miljoen naar het VriendenLoterij Fonds. Naast deze bijdragen bestaan DOEN's middelen uit rente-inkomsten uit leningen en het resultaat van deelnemingen in DOEN Participaties. Bij deze laatste inkomsten gaat het vooral om resultaten uit verkochte participaties en fondsen, waarvan de opbrengst moeilijk te voorspellen is. DOEN Participaties heeft bovendien inkomsten uit dividend (met name uit ProCredit Holding) en wat rente uit leningen. Alle opbrengsten worden volledig ingezet voor nieuwe investeringen.

In totaal gaat DOEN ervan uit dat ze voor de periode 2023-2027 jaarlijks een bedrag van € 32 miljoen beschikbaar heeft. Bij het verstrekken van de subsidies en een beperkt aantal leningen (via Stichting DOEN) en de converteerbare leningen en investeringen (via DOEN Participaties) houdt DOEN de kosten voor beheer en administratie zo laag mogelijk.

Naast het financieren van voorlopers zet DOEN haar inkomsten in voor het bieden van een communicatieplatform voor haar partners en hun initiatieven. DOEN biedt hen een podium via veelbekeken tv-programma's, huis-aan-huis mailings en andere uitingen van de Postcode Loterij en de VriendenLoterij. Ook zet DOEN haar eigen kanalen in - websites, publicaties, sociale media en evenementen - om deze groene, sociale en creatieve initiatieven zichtbaar te maken voor relevante doelgroepen.

Stichting DOEN
Postbus 75621
1070 AP Amsterdam
T 020 57 37 333
E doen@doen.nl
W www.doen.nl
F www.facebook.com/stichtingdoen
I www.instagram.com/stichtingdoen/
L www.linkedin.com/company/stichting-doen/